

teekent dat in verband met het aangesproken worden, dat de methode alleen van toepassing is bij geboden Gods of wat tot een gebod Gods leidt, in ieder geval niet bij mededeelingen van feiten. Dat beteekent, dat zulke mededeelingen buiten de Goddelijke openbaring worden gesloten en ook, dat de exegeet, subjectief, uitmaakt, welke deelen der Schrift hem aanspreken en welke niet.

⁴⁶⁾ De vraag, in hoeverre de werking des Geestes, die de Schrift doet verstaan, ook bij niet wedergeborenen kan voorkomen, is beantwoord, Hermeneutiek, bl. 43.

⁴⁷⁾ Dit is niet een vooropzetten van een dogma bij de exegese, maar bij de exegese uitgaan, van hetgeen de Schrift van zich zelf zegt, zie Hermeneutiek, bl. 20 vlg., 24 vlg., 53, 85 vlg. De vraag, of het geoorloofd is bij de uitlegging der Schrift, gelijk *Bultmann* doet, van een bepaald wijsgeerig systeem uit te gaan, kon in de rede niet worden behandeld. Daarom over dat punt hier een enkele opmerking. In het algemeen gesproken stelt iedere exegeet zich op een zeker wijsgeerig standpunt, hij neemt b.v. aan, dat Aristoteles de wetten, volgens wij denken, juist formuleerde. Maar er is toch verschil. Men kan, en zoo behoort het te zijn, bereid zijn, zich rekenschap te geven van de wijsgeerige regels, die men aanvaardt, om die te onderwerpen aan het oordeel der Schrift en ze prijs te geven, wanneer ze daarmee in strijd blijken. Men kan ook, en zoo is het bij *Bultmann*, een bepaalde wijsbegeerte, buiten alle critiek van de Schrift om, wijl men oordeelt, dat die zich daar niet over uitlaat, of zelfs oordeelt, dat de Schrift een ander, onjuist systeem onderstelt, aan zijn exegese ten grondslag leggen. Dit verschil in houding bepaalt het gedrag van den exegeet. Daar komen nog twee dingen bij. De Schrift geeft ons wel de beginselen eener wijsbegeerte, niet een uitgewerkt systeem, maar het zal bij de uitwerking voorkomen, dat we in eens iets ontmoeten, waarover de Schrift wel spreekt en dan hebben we daarmee te rekenen, en eventueel zelfs ons uitgangspunt te wijzigen, zie *Beginnelsen en Feiten*. En in de tweede plaats heeft de Christelijke wijsbegeerte zoo te zijn, dat de materiele gegevens, die de Schrift biedt, in haar systeem passen. Een wijsbegeerte, die geen plaats heeft voor het geloof, het testimonium Spiritus Sancti, vergeving van zonden, heeft op den naam van Christelijke wijsbegeerte geen recht.

⁴⁸⁾ Op Hand. 1 : 1—2.

⁴⁹⁾ Confess., 11, 3, vert. *Prof. Dr A. Sizoo*.